

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E TURIZMIT, KULTURËS DHE SPORTIT
INSTITUTI KOMBËTAR I TRASHËGIMISË KULTURORE
SEKRETARIA TEKNIKE
DREJTORIA RAJONALE E TRASHËGIMISË KULTURORE GJIROKASTËR

Gjirokastër më, 31.08.2026

RELACION - TEKNIK

PROJEKT KONSERVIMI DHE RESTAURIMI NË UJËSJELLËSIN NË TEQEN E MELANIT, NEPRAVISHTË

Grupi i projektimit:

Ing. Ardis DUKA

Ing. Vasil POLO

Arkeo. Elisabeta MOSHO

Ing. Manxhina BRAHIMI

Vasil
Polo

Digitally signed by Vasil
Polo
Date: 2026.08.31
15:39:59 +02'00'

Elisabeta
Mosh

Digitally signed by
Elisabeta Mosh
Date: 2026.08.31
16:22:24 +02'00'

Manxhin
a

Digitally signed by
Manxhina Brahimi
Date: 2026.08.31
15:57:01 +02'00'

Ardi
Duka

Digitally signed by
Ardi Duka
Date: 2026.08.31
16:03:22 +02'00'

Adresa: Rruga Dr.Vasil Laboviti Nr. 3, Lagjia Varosh, Gjirokastër, Shqipëri. Tel: +355 84 26 9001

E-mail: drtkgjirokaster@meki.gov.al

TABELË PËRMBLEDHËSE

1. Vendndodhja dhe vështrimi historik i monumentit.....	3
2. Përshkrim arkitektonik dhe konstruktiv i objektit.....	5
3. Gjendja e konservimit.....	6
4. Ndërhyrjet konservuese dhe restauruese	14
5. Konkluzione.....	20

1. Vendndodhja dhe vështrimi historik i monumentit

Në ultërsirën midis kodrës së fshatit Vraho Goranxi dhe kodrës së teqesë së Melanit, ndodhet akuedukti i cili është objekt i këtij relacioni, pjesë e sistemit të ujësjellësit të qytetit antik të Melanit, në territorin e kompleksit të Teqesë së Melanit, pranë fshatit Nepravishtë, në Bashkinë Libohovë, Qarku Gjirokastrë. Akuedukti ndodhet me koordinata gjeografike gjerësi gjeografike (V): 39.990426 dhe gjatësi gjeografike (L): 20.281845. Monumenti shtrihet në një zonë me vlera të rëndësishme arkeologjike dhe historike, e cila ka dëshmuar një vazhdimësi të gjatë banimi dhe përdorimi, që nga periudhat prehistorike deri në mesjetë dhe periudhën moderne.¹ Në vitin 1973 ujësjellësi është shpallur monument kulture i kategorisë së I.

Rrënojat në kodrën e Teqesë së Melanit kanë tërhequr vëmendjen e udhëtarëve dhe studiuesve që nga shekulli XVIII. Interesi shkencor është lidhur veçanërisht me problematikën e identifikimit të qendrës me toponime historike si Hadrianopoli dhe Justinianopoli. Burimet historike përmendin Hadrianopolin dhe, në lidhje me periudhën e vonë antike, Prokopi i Çezaresë përmend rindërtimin nga Justiniani të qytetit që më parë quhej Hadrianopol.

Në kodrën e Teqesë së Melanit janë evidentuar struktura dhe fortifikime që i përkasin periudhave të ndryshme historike. Ujësjellësi përbën një nga elementet më të rëndësishme të infrastrukturës historike të monumentit dhe dëshmon për ekzistencën e një sistemi të organizuar të furnizimit me ujë. Në literaturën shkencore, ujësjellësi i monumentit është përshkruar si një sistem i përbërë nga tubacione dhe një strukturë në formën e akueduktit, i cili shërbente për furnizimin e qytetit me ujë burimi. Nga pikëpamja kronologjike, teknikisht ujësjellësi është lidhur nga A. Baçe² me periudhën e Justinianit, për shkak të ngjashmërisë së brezave të muraturës me murin e fortifikimit të kësaj periudhe. Megjithatë, studimi i publikuar thekson se prania e tubave me glazurë të gjelbër mund të tregojë një fazë më të vonë dhe se çështja e datimit të monumentit mbetet e hapur për studime të mëtejshme.

¹ S.Muçaj, E.Hobdari, "Teqeja e Melanit", *Candavia* 2, Departamenti i Antikitetit të Vonë dhe Mesjetës, Tiranë: 2005, f.29-78.

² A.Baçe, "Vështrim mbi qendrat e banuara antike dhe mesjetare në Luginën e Drinos (Gjirokastrë)", *Monumentet* 1972, nr.4, Tiranë, f.103.

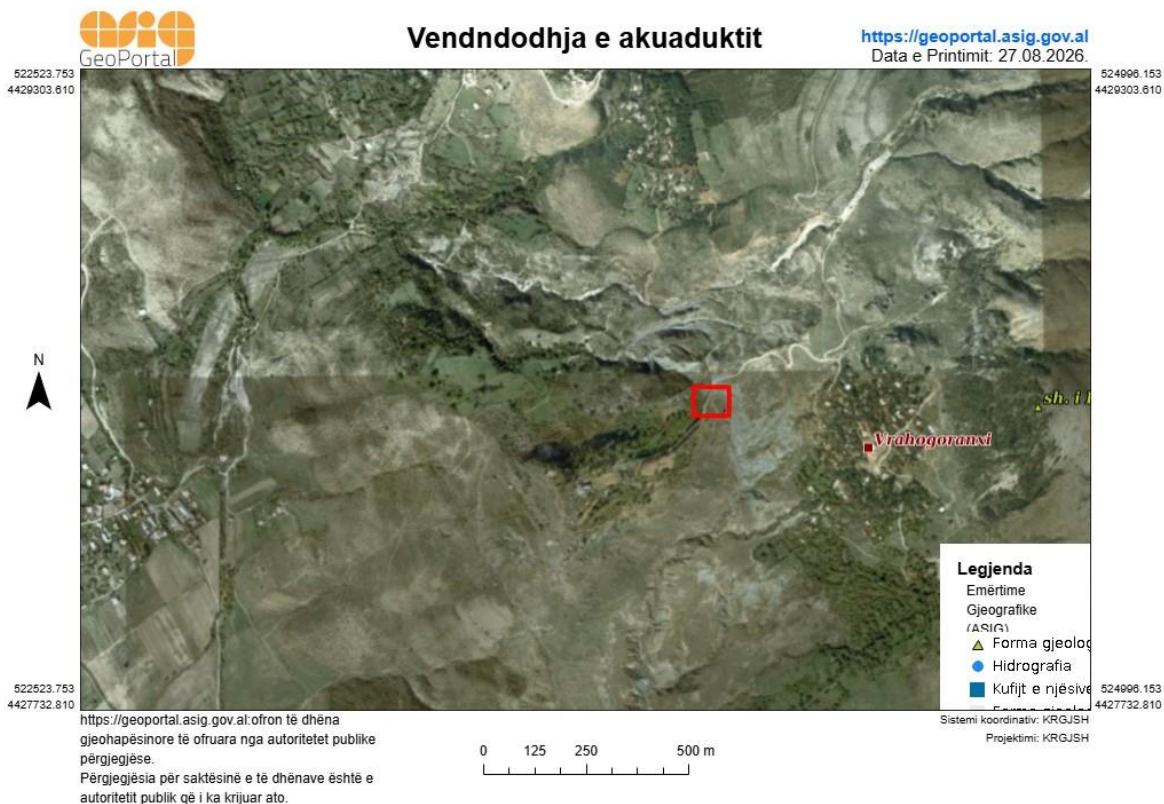

Fig. 1 Pozicionimi gjeografik i ujësjellësit të Melanit.

Sipas të dhënave të konsultuara në arkivën e IKTK-së, për monumentin është hartuar dhe zbatuar një projekt ndërhyrjeje restauruese në vitin 1979 me ngritjen dhe sistemimin e murit të dëmtuar nga krahu jugor. Pas kësaj periudhe, nuk rezultojnë ndërhyrje të tjera konservuese ose restauruese të dokumentuara në arkivë. Për pasojë, struktura ka mbetur për një periudhë të gjatë nën veprimin e faktorëve atmosferikë dhe biologjikë, pa iu nënshtruar një programi të vazhdueshëm konservimi dhe mirëmbajtjeje.

Gjendja aktuale e monumentit dëshmon nevojën për një ndërhyrje të kontrolluar, e cila të synojë ruajtjen e substancës historike dhe stabilizimin e strukturës, duke respektuar karakteristikat konstruktive, materialet origjinale dhe funksionin historik të saj si pjesë e sistemit të furnizimit me ujë.

2. Përshkrim arkitektonik dhe konstruktiv i objektit

Akuadukti paraqitet si një strukturë lineare murature, e zhvilluar përgjatë një pjese të kodrës së Teqesë së Melanit. Struktura ndjek konfigurimin e terrenit dhe përbën një element të dukshëm në peizazhin përreth. Në pjesën qendrore të strukturës ndodhet një kalim i harkuar, i cili përbën elementin kryesor arkitektonik të akueduktit. Harku krijon një hapje në trupin e murit dhe shërben për kalimin nën strukturë, ndërkohë që pjesa e sipërme e muraturës vijon të mbajë sistemin hidraulik.

Akuadukti arrin një gjatësi 62 m, lartësi maksimale rreth 3.20 m dhe ka një trashësi mesatare prej rreth 0.80 m. Në pjesën e sipërme të muraturës është formuar një kanal me përmasa afërsisht 0.35×0.15 m, brenda të cilit vendoseshin tubacionet qeramike të ujësjellësit me një diameter 10 cm.

Struktura paraqet një zhvillim horizontal, me lartësi të ndryshueshme në varësi të relievit dhe nivelit të terrenit. Në pjesën ku kalon mbi uljen e terrenit, muri merr funksionin e një strukture të ngritur mbajtëse, ndërsa kalimi i harkuar mundëson komunikimin ndërmjet dy anëve të tij.

Pjesa e sipërme e murit, ose kreu i muraturës, ka rëndësi të veçantë, pasi në këtë zonë është organizuar sistemi i transportit të ujit. Në gjendjen aktuale, kreu i murit paraqitet i çrregullt dhe në disa segmente i dëmtuar, me humbje të lokalizuara të gurëve, mungesë të materialit lidhës dhe zhvillim të vegjetacionit.

Akuedukti është ndërtuar me muraturë guri, të përbërë nga gurë shtufi dhe smërçi me përmasa dhe forma të ndryshme, të vendosur në shtresa jo gjithmonë të rregullta dhe të lidhur ndërmjet tyre me llaç.

Në përgjithësi, muratura paraqet një teknikë tradicionale ndërtimi me gurë, ku elementet e jashtme formojnë faqet e strukturës, ndërsa pjesët e brendshme përbëhen nga mbushja dhe bërthama e murit. Gurët kanë madhësi të ndryshme dhe janë vendosur në mënyrë që të krijojnë një masë të vazhdueshme konstruktive.

Pjesa e harkuar është ndërtuar me gurë të vendosur në mënyrë radiale, të cilët formojnë qemerin e kalimit. Kjo pjesë përbën një element konstruktiv me rëndësi të veçantë, pasi qëndrueshmëria e

saj lidhet me bashkëveprimin e elementeve të harkut, ruajtjen e fugave dhe qëndrueshmërinë e mbështetësve anësorë.

Në pjesën e sipërme të muraturës ndodhet sistemi hidraulik. Tubacionet vendoseshin në një kanal të krijuar në kreun e murit. Sipas përshkrimit të publikuar, tubat ishin të veshur në pjesën e jashtme me glazurë të gjelbër dhe në bashkimet mashkull–femër izoloheheshin me llaç të fortë gëlqeror. Tubacionet mbroheshin në anë me tjegulla të tipit solene, mbi të cilat vendosej një shtresë llaçi me bazë gëlqereje dhe më pas sistemi mbulohej me pllaka guri, të vendosura pjesërisht të futura në muraturë.

Ky organizim konstruktiv tregon se struktura e akueduktit nuk kishte vetëm funksion mbajtës, por përbënte një pjesë integrale të sistemit hidraulik. Për këtë arsye, ndërhyrja restauruese duhet të trajtojë jo vetëm muraturën e gurit dhe qemerin, por edhe elementet që lidhen me funksionimin dhe mbrojtjen e sistemit të transportit të ujit.

3. Gjendja e konservimit

3.1 Gjendja e përgjithshme

Akuedukti paraqet një gjendje konservimi që ruan strukturën kryesore, por me patologji të dukshme dhe të zhvilluara në nivel të materialeve dhe elementeve të veçanta konstruktive. Struktura kryesore e murit ruhet në një gjatësi të konsiderueshme, ndërsa harku është ende funksional si formë konstruktive. Në gjendjen e sotme muri ruhet i dëmtuar prej distancës 6 m nga porta e deri në ngjitjen e kodrës së teqesë. Mungesa e ndërhyrjeve të rregullta për një periudhë të gjatë ka favorizuar zhvillimin progresiv të patologjive.

Problematikat kryesore lidhen me:

- zhvillimin e vegjetacionit në territorin përreth;
- zhvillimin e bimësisë së ulët mbi dhe pranë muraturës;
- praninë e shkurreve dhe pemëve në kodrën përreth;
- zhvillimin e barërave dhe rrënjëve në fugat e muraturës;

- praninë e myshqeve dhe formave të tjera të kolonizimit biologjik;
- degradimin dhe humbjen e materialit lidhës;
- zbrazjen dhe thellimin e fugave;
- humbjet e lokalizuara të gurëve;
- degradimin e kreut të murit;
- dëmtimin e disa pjesëve të sistemit hidraulik;
- mungesën ose dëmtimin e elementeve mbrojtëse me pllaka guri në pjesën e sipërme në një interval me gjatësi 10 m;
- degradimin lokal të qemerit dhe të fugave ndërmjet gurëve të tij.

3.2 Vegjetacioni në territorin përreth monumentit

Kodra ku ndodhet akuedukti është e mbuluar me bimësi të ulët dhe gjithashtu të lartë. Në territor vërehet zhvillimi i bimësisë së ulët, shkurreve dhe pemëve, të cilat në disa raste ndodhen shumë pranë monumentit.

Zhvillimi i pakontrolluar i vegjetacionit ndikon negativisht në ruajtjen e strukturës. Bimësia e ulët krijon kushte për mbajtjen e lagështisë pranë bazës së murit, ndërsa rrënjët e shkurreve dhe të bimëve të zhvilluara mund të depërtojnë në shtresat e tokës pranë structures. Për këtë arsye, para fillimit të ndërhyrjeve në vetë strukturën, është e nevojshme kryerja e një pastrimi të kontrolluar të territorit përreth monumentit.

Fig.2 Bimësia në terren

3.3. Vegjetacioni mbi muraturë

Një nga problematikat kryesore të strukturës është prania e bimësisë në vetë muraturën e akuaduktit. Në fuga dhe boshllëqe ndërmjet gurëve janë zhvilluar barëra, alga dhe likene. Në disa zona, vegjetacioni është vendosur në kreun e murit vecanerisht ne pjesen ku mungojne pllakat e gurit, ndërmjet gurëve dhe në zonat ku materiali lidhës është degraduar ose mungon. Kjo gjendje favorizon depërtimin e rrënjëve në muraturë dhe krijon presion mbi gurët.

Fig.3 Bimësi në kreun e murit

3.4. Prania e myshqeve dhe barërave

Në pjesë të ndryshme të muraturës dhe në zonat e poshtme të saj vërehet prania e myshqeve, si dhe e bimësisë së ulët dhe barërave. Myshqet dhe format e tjera të kolonizimit biologjik zhvillohen veçanërisht në zonat ku krijohen kushte më të favorshme lagështie. Prania e tyre mund të mbajë ujë në sipërfaqen e gurit dhe në fuga, duke kontribuar në degradimin gradual të materialit lidhës dhe të vetë sipërfaqes së gurëve.

Fig.4 Prania e bimësisë në muraturë

3.5. Degradimi i materialit lidhës

Materiali lidhës i muraturës paraqet degradime të dukshme në disa zona. Fugat janë të thelluara, pjesërisht të zbrazura ose kanë humbur një pjesë të konsiderueshme të llaçit. Degradimi i fugave krijon boshllëqe ndërmjet gurëve dhe ul kohezionin e muraturës. Nëse ky proces vazhdon, mund të çojë në zhvendosje të gurëve dhe në humbje të mëtejshme të muraturës.

Fig. 5 Degradimi i materialit lidhës

3.6. Degradimi i kreut të murit

Kreu i murit përbën një nga pjesët më të ekspozuara të monumentit. Në këtë zonë evidentohen:

- zhvillim i bimësisë së ulët;
- mbetje bimore dhe depozitime;
- humbje të lokalizuara të gurëve, pllakave të gurit ;
- mungesë e materialit lidhës;
- çrregullim i disa rreshtave të sipërm të muraturës.

Degradimi i kreut të murit është veçanërisht i rëndësishëm, pasi kjo zonë lidhet drejtpërdrejt me sistemin hidraulik dhe me mbrojtjen e pjesës së sipërme të strukturës.

Fig.6 Pamje nga pjesa e sipërme e murit

3.7. Gjendja e qemerit

Qemeri i kalimit ruhet në përgjithësi, por paraqet nevojë për ndërhyrje restauruese dhe konservuese në zonat ku fugat janë të degraduara dhe ku disa gurë janë dëmtuar , mungojnë ose kanë humbur materialin lidhës përreth tyre.

Fig. 7 Pamje nga qemeri

3.8. Gjendja e sistemit hidraulik

Pjesa e sipërme e strukturës, ku kalon sistemi hidraulik, paraqet nevojë për restaurim dhe riparim. Sistemi historik përbëhet nga kanali i realizuar në kreun e murit dhe nga tubacionet qeramike të vendosura brenda tij. Tubat në bashkimin mashkull-femër izolohehin me llaç gëlqeror të forte dhe në anë mbulohen me tjegulla solene. Mbi gjithë këtë ka shtresë llaçi gëlqereje të dobët dhe mbulohet me një sërë pllakash guri paksa të futura në mur.

Fig.8 a,b,c Fragmente nga tubacioni

Në gjendjen aktuale, disa nga elementet e sistemit janë të dëmtuara ose nuk ruhen plotësisht, çka kërkon ndërhyrje restauruese për stabilizimin e sistemit. Tubacioni është i ekspozuar ndaj kushteve atmosferike gjë që ka sjellë dhe dëmtimin e tij në disa pjesë. Mbi mur mund të gjejmë fragmente të tubit të thyer.

3.9 Rrëzimi i pjesshëm i muraturës

Një nga problematikat më të evidentuara në objekt është rrënimi i pjesshëm i muraturës në një segment që ndodhet në lidhje me pjesën e terrenit në ngjitje drejt Kodrës së Melanit. Dëmtimi fillon në një distancë prej rreth 6 m nga porta/hapësira e kalimit të akuaduktit dhe vijon deri në pjesën ku struktura bashkohet me terrenin në ngjitje të kodrës. Në këtë segment është konstatuar humbje e konsiderueshme e volumit të muraturës, çrregullim dhe zhvendosje e gurëve, si dhe prani e elementeve të rrëzuara dhe të shpërndara përgjatë shpatit.

Fig. 9 Pamje nga muri i dëmtuar

4. Ndërhyrjet konservuese dhe restauruese

Ndërhyrjet e propozuara synojnë konservimin, stabilizimin dhe restaurimin e strukturës, duke respektuar materialet dhe teknikat tradicionale të ndërtimit. Punimet do të realizohen me kujdes për të ruajtur sa më shumë substancën origjinale të monumentit.

4.1 Pastrimi i territorit nga vegjetacioni

Kodra paraqitet e mbuluar me bimësi të ulët, shkurre dhe pemë, të cilat në disa raste janë zhvilluar në afërsi të strukturës. Do të kryhet pastrimi mekanikisht i territorit përreth monumentit nga vegjetacioni. Pastrimi do të realizohet me kujdes dhe do të përfshijë:

prejten e bimësisë së lartë;

heqjen e barërave të zhvilluara pranë monumentit;

pastrimin e shkurreve që pengojnë aksesin dhe kontrollin vizual të strukturës;

pastrimin e kontrolluar të vegjetacionit të zhvilluar pranë muraturës.

Për pemët dhe shkurret me sistem rrënjor të zhvilluar pranë strukturës, ndërhyrja do të kryhet me kujdes, duke shmangur dëmtimin e terrenit ose të muraturës. Qëllimi i këtij procesi është krijimi i një territori të kontrolluar përreth monumentit, përmirësimi i aksesit dhe mundësimi i kontrollit të vazhdueshëm të gjendjes së strukturës.

4.2 Pastrimi mekanik i muraturës nga vegjetacioni

Do të kryhet pastrimi mekanik i muraturës nga vegjetacioni i zhvilluar në:

fuga;

boshllëqet ndërmjet gurëve;

kreun e murit;

zonat pranë bazës së strukturës.

Heqja e bimësisë do të realizohet me mjete manuale, duke shmangur dëmtimin e gurëve dhe të materialit lidhës. Bimët dhe barërat do të priten dhe hiqen gradualisht. Në rastet ku rrënjët janë të vendosura në thellësi të fugave, ato do të trajtohen me kujdes për të shmangur shkëputjen ose zhvendosjen e gurëve.

4.3. Pastrimi i myshqeve dhe barërave

Do të kryhet pastrimi mekanik i sipërfaqes së muraturës nga myshqet, barërat dhe depozitimet e tjera biologjike. Pastrimi do të realizohet kryesisht me:

furça të përshtatshme;

mjete manuale jo agresive;

heqje të kontrolluar të depozitimeve të shkëputura.

Qëllimi i ndërhyrjes është largimi i kolonizimit biologjik pa dëmtuar sipërfaqen historike të gurëve.

4.4 Pastrimi i fugave, larja me ujë dhe fugatimi i muraturës

Në zonat ku materiali lidhës është i degraduar do të kryhet një proces i kombinuar që përfshin:

a. Pastrimin mekanik të fugave

Fugat do të pastrohen nga materiali lidhës i shkëputur; dheu; mbetjet bimore; depozitimet e ndryshme.

Pastrimi do të kryhet në mënyrë manuale, pa dëmtuar gurët.

b. Larja me ujë

Pas pastrimit mekanik do të kryhet larja e kontrolluar me ujë, me qëllim largimin e pluhurit dhe materialeve të mbetura. Përdorimi i ujit do të kryhet në mënyrë të kontrolluar, pa përdorur presion të lartë.

c. Fugatimi i muraturës

Pas përgatitjes së fugave do të kryhet fugatimi i muraturës me llaç me bazë gëlqereje në raportin 1:3. Llaçi do të përgatitet në përputhje me karakteristikat e materialit lidhës ekzistues dhe do të aplikohet në fuga të pastruara. Fugatimi do të synojë rikthimin e kohezionit të muraturës; stabilizimin e gurëve; mbrojtjen e boshllëqeve nga depërtimi i ujit; ruajtjen e karakterit të muraturës historike.

4.5. Pastrimi i kreut të murit

Kreu i murit do të pastrohet nga bimësia e ulët; barërat; rrënjët; depozitimet e tokës; mbetjet e tjera të grumbulluara ndërmjet gurëve.

Pastrimi i kësaj zone është veçanërisht i rëndësishëm, pasi kreu i murit përmban sistemin hidraulik dhe është zona më e ekspozuar ndaj reshjeve dhe faktorëve atmosferikë. Pas pastrimit, do të evidentohen zonat ku mungojnë gurët dhe ato ku rreshtat e sipërm të muraturës kanë humbur kohezionin.

4.6. Konsolidimi i kreut të murit

Pas pastrimit të kreut të muraturës do të kryhet konsolidimi i tij. Konsolidimi do të realizohet në zonat ku është e nevojshme, me rindërtimin dhe stabilizimin e 1–2 rreshtave të sipërm të gurëve,

sipas konfigurimit dhe gjendjes së muraturës ekzistuese. Gurët do të vendosen në përputhje me teknikën tradicionale të muraturës ekzistuese dhe do të lidhen me llaç gëlqeror me raport 1:3.

Ndërhyrja do të ketë si qëllim:

stabilizimin e pjesës së sipërme të murit;

mbrojtjen e bërthamës së muraturës;

krijimin e një baze të qëndrueshme për restaurimin e sistemit hidraulik;

kufizimin e depërtimit të ujërave në strukturë.

Gurët që rezultojnë të shkëputur, por që ruhen pranë strukturës dhe mund të identifikohen si pjesë e saj, do të përdoren sipas rastit në restaurimin e muraturës.

4.7. Restaurimi i qemerit me gurë të zakonshëm

Në pjesët e qemerit ku evidentohen mungesa të gurëve, degradim i fugave ose çrregullim i muraturës, do të kryhet restaurim lokal. Restaurimi do të realizohet me gurë të zakonshëm, të përzgjedhur në përputhje me përmasat dhe formën e gurëve ekzistues. Gurët e rinj do të

vendosen duke respektuar drejtimin radial të elementeve të qemerit dhe formën ekzistuese të harkut. Para restaurimit, do të kontrollohen zonat e paqëndrueshme dhe do të realizohet konsolidimi i nevojshëm. Qëllimi i ndërhyrjes është ruajtja e qëndrueshmërisë dhe lexueshmërisë së qemerit, pa ndryshuar formën dhe karakterin e tij historik.

4.8 Riparimi i sistemit hidraulik

Do të kryhet riparimi dhe restaurimi i sistemit hidraulik ku është dëmtuar dhe ekspozuar që shtrihet në 10m gjatësi dhe kalon në pjesën e sipërme të muraturës.

Ndërhyrja do të përfshijë:

- pastrimin e kanalit ekzistues;
- evidentimin e elementeve të ruajtura të tubacionit;
- pastrimin e kujdesshëm të fragmenteve ekzistuese;
- stabilizimin e pjesëve të ruajtura;
- mbulimin e kanalit me rrasa guri.

4.9 Riparimi me teknikën “qep-shqep” me gurë antikë

Në zonat ku muratura paraqet ndërprerje lokale ose shkëputje të elementeve konstruktive, do të kryhet riparimi dhe konsolidimi lokal me teknikën “qep-shqep”. Kjo ndërhyrje do të përdoret për të rivendosur vazhdimësinë e muraturës në zonat e dëmtuara, duke përdorur, sipas disponueshmërisë dhe përshtatshmërisë, gurë antikë/origjinalë të ruajtur nga vetë struktura ose në afërsi të saj. Gurët do të vendosen në mënyrë të integruar me muraturën ekzistuese, duke respektuar nivelin e rreshtave; drejtimin e muraturës; përmasat e gurëve; strukturën konstruktive të zonës ku kryhet ndërhyrja. Lidhja e elementeve do të realizohet me llaç me bazë gëlqereje.

Qëllimi i kësaj ndërhyrjeje është forcimi dhe rikthimi i kohezionit në pjesët e dëmtuara, duke shmangur rindërtimet e panevojshme.

4.10. Restaurimi me pllaka guri në pjesën ku kalon tubacioni

Në pjesën e sipërme të muraturës, në zonën ku kalon tubacioni, do të kryhet restaurimi i mbrojtjes së sistemit hidraulik me pllaka guri. Kjo ndërhyrje mbështetet në përshkrimin e strukturës historike, sipas të cilit sistemi hidraulik në pjesën e sipërme mbulohej me një seri

pllakash guri, të vendosura pjesërisht të futura në muraturë. Pllakat e gurit do të vendosen në përputhje me konfigurimin e sistemit ekzistues dhe do të shërbejnë për mbrojtjen e tubacionit; mbrojtjen e kanalit nga depozitimet; reduktimin e depërtimit të ujërave. Për vendosjen e pllakave do të përdoren materiale të përshtatshme dhe llaç me bazë gëlqereje, në mënyrë që ndërhyrja të jetë e përshtatshme me strukturën historike.

5. Konkluzione

Akuedukti i Teqesë së Melanit përbën një strukturë me vlera të rëndësishme historike, arkeologjike, arkitektonike dhe teknologjike. Monumenti ruan dëshmi të një sistemi të organizuar të furnizimit me ujë, të realizuar nëpërmjet një kombinimi të muraturës mbajtëse, kanalit të vendosur në pjesën e sipërme dhe tubacioneve për transportimin e ujit. Struktura e ruajtur me kalimin e harkuar dhe sistemi hidraulik në kreun e murit e bëjnë monumentin një element të rëndësishëm të trashëgimisë ndërtimore dhe teknike të zonës.

Gjendja aktuale e konservimit paraqet nevojën për ndërhyrje, veçanërisht për shkak të zhvillimit të vegjetacionit, pranisë së myshqeve dhe barërave, degradimit të materialit lidhës, humbjeve të lokalizuara të muraturës, degradimit të kreut të murit dhe problematikave të evidentuara në sistemin hidraulik.

Ndërhyrja konservuese dhe restauruese duhet të fillojë me pastrimin e territorit nga vegjetacioni dhe me dokumentimin e plotë të monumentit. Më pas do të kryhet pastrimi mekanik i muraturës, pastrimi i myshqeve dhe barërave, pastrimi dhe larja e fugave, si dhe fugatimi i tyre me llaç të përshtatshëm me bazë gëlqereje.

Një rëndësi e veçantë i kushtohet kreut të murit, ku parashikohet pastrimi i bimësisë dhe i depozitimeve, konsolidimi me 1–2 rreshta gurësh dhe llaç gëlqeror në raportin 1:3, si dhe restaurimi i pjesës ku kalon sistemi hidraulik.

Ndërhyrjet në qemer do të synojnë restaurimin lokal dhe stabilizimin e tij me gurë të zakonshëm, duke respektuar gjeometrinë dhe karakterin konstruktiv të strukturës. Në zonat e dëmtuara të muraturës do të kryhen riparime lokale me teknikën “qep-shqep”, duke përdorur gurë antikë/origjinalë kur këto elemente janë të disponueshme dhe të përshtatshme për ripërdorim.

Një pjesë e rëndësishme e projektit është riparimi dhe restaurimi i sistemit hidraulik dhe rikrijimi i mbrojtjes së tij me pllaka guri në pjesën e sipërme të muraturës, në përputhje me organizimin konstruktiv të dokumentuar të sistemit.

Në përfundim, ndërhyrjet e propozuara synojnë jo rindërtimin e plotë të monumentit, por konservimin e substancës së ruajtur, stabilizimin e strukturës, restaurimin e zonave të dëmtuara dhe mbrojtjen e sistemit hidraulik, duke ruajtur autenticitetin material dhe karakterin historik të akueduktit.

Pas përfundimit të punimeve rekomandohet që monumenti të përfshihet në një program periodik monitorimi dhe mirëmbajtjeje, me pastrim të rregullt të vegjetacionit dhe kontroll të gjendjes së muraturës, kreut të murit dhe sistemit hidraulik. Kjo do të shmangë përsëritjen e degradimeve dhe do të sigurojë ruajtjen afatgjatë të monumentit.

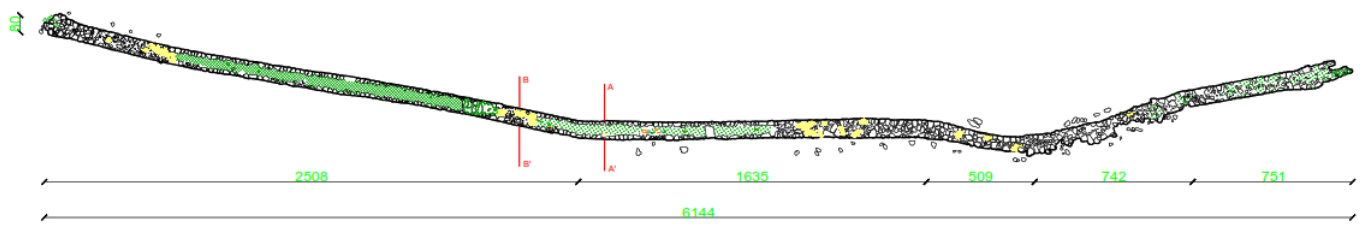

Fig.9 Planimetria

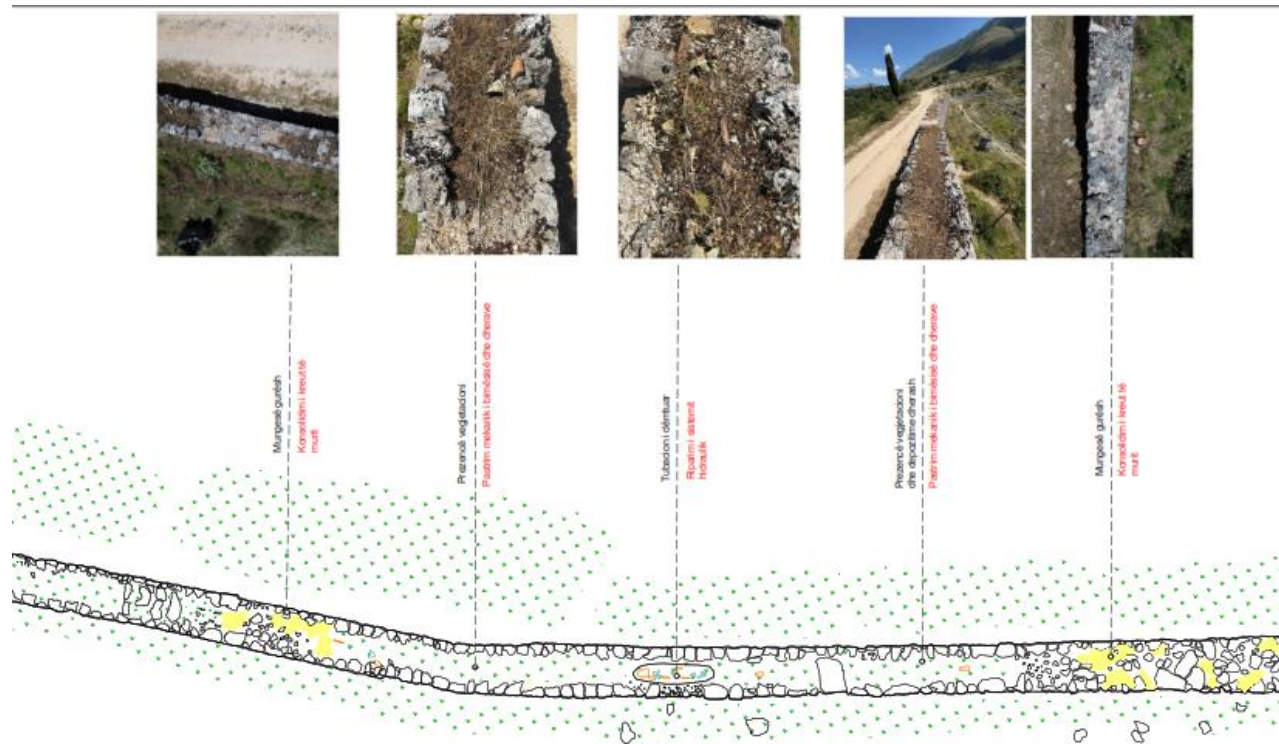

Fig.10 Planimetri, patologjitë dhe ndërhyrjet që do të kryhen në një pjesë të saj.

Fig. 11 Planimetri, patologjitë dhe ndërhyrjet që do të kryhen

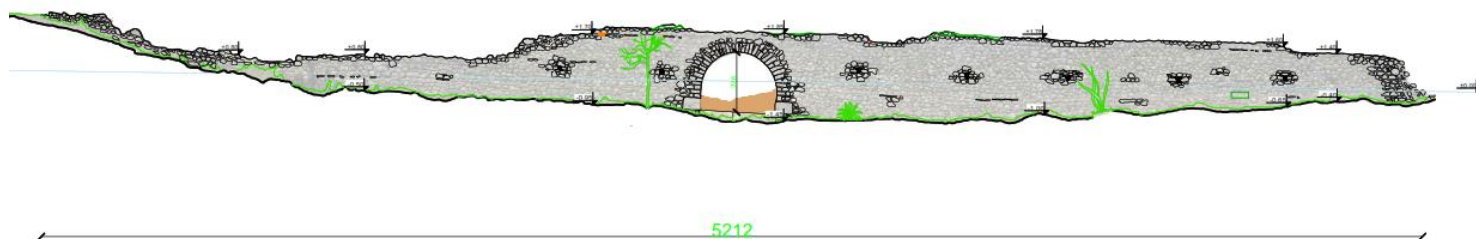

Fig.12 Fasada lindore

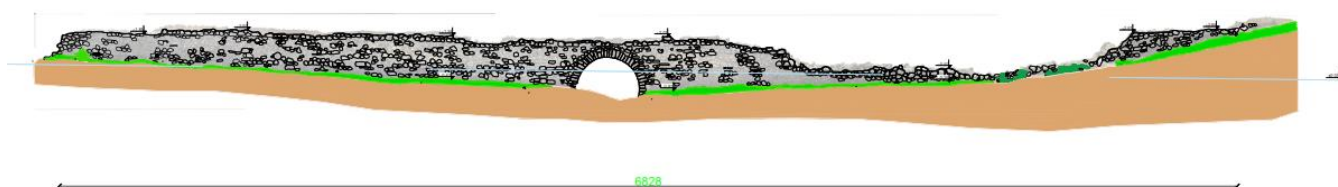

Fig.13 Fasada perëndimore

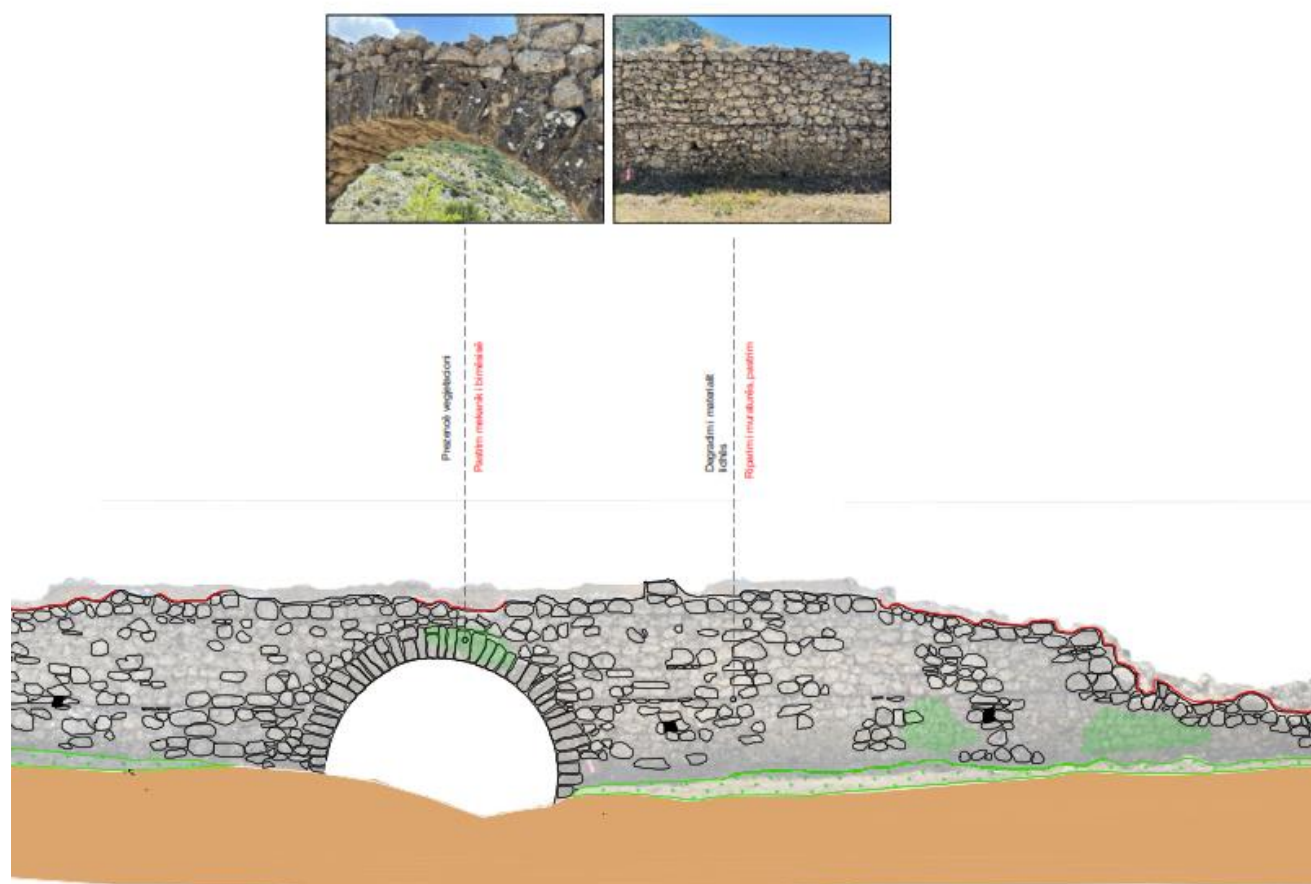

Fig. 14 Fasada perëndimore, patologjitë dhe ndërhyrjet

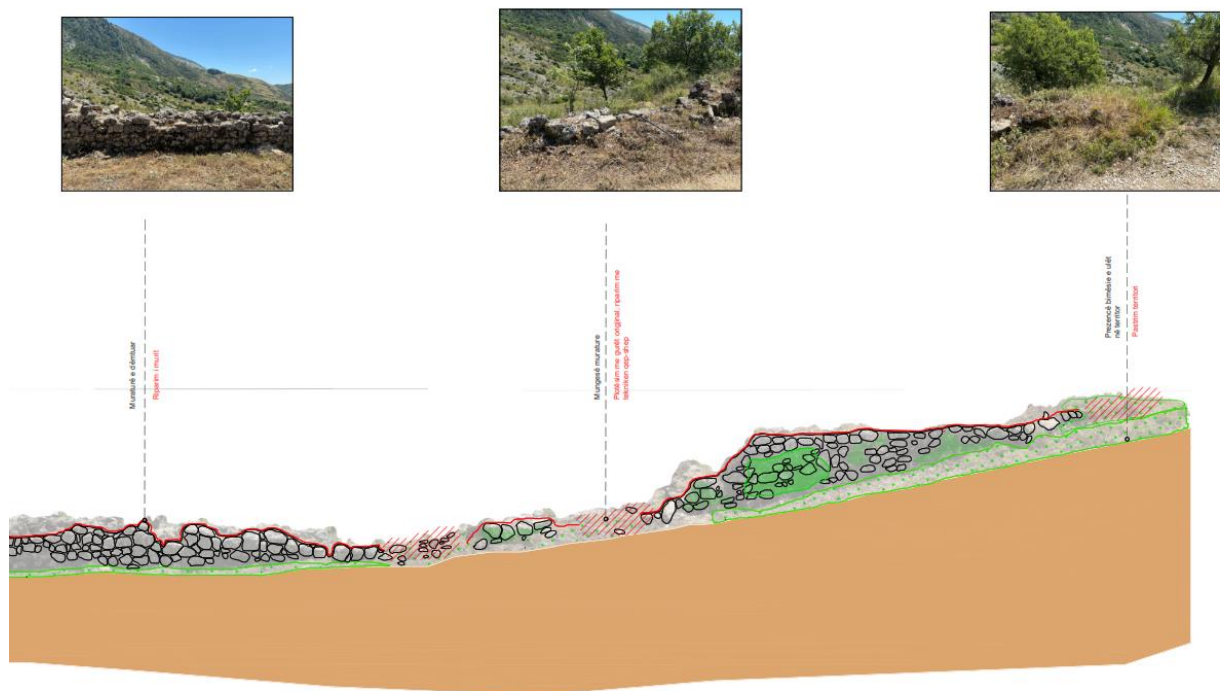

Fig.15 Fasada perëndimore, patologjitë dhe ndërhyrjet

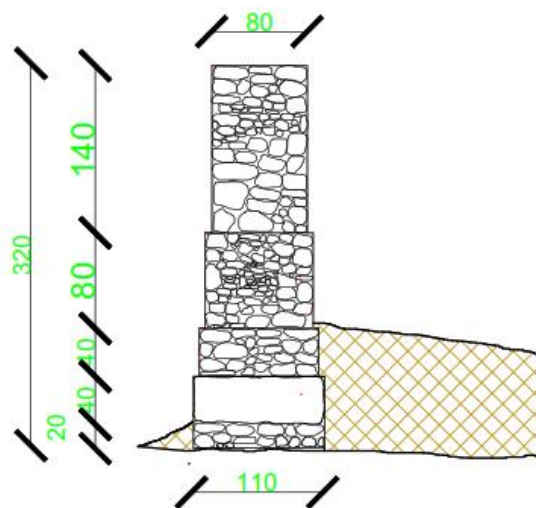
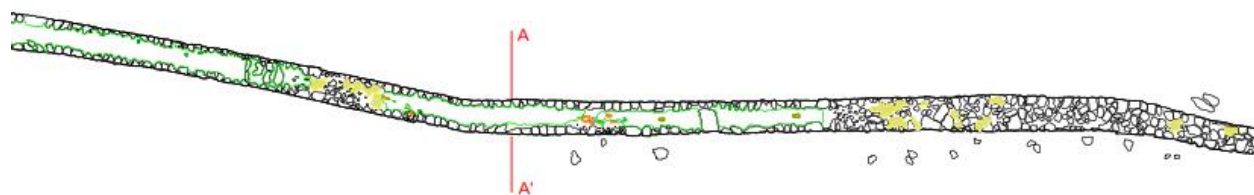

Fig.16 Prerja A-A'

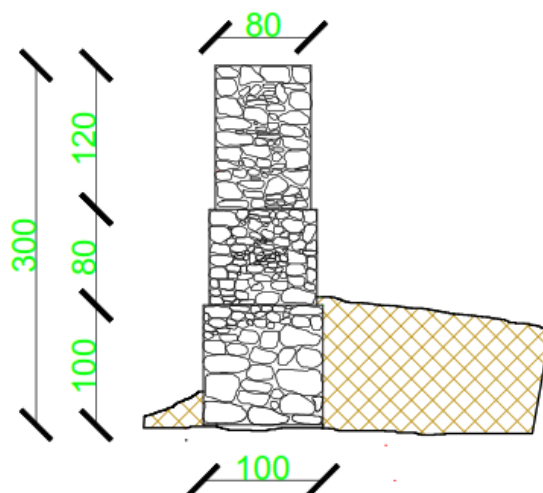
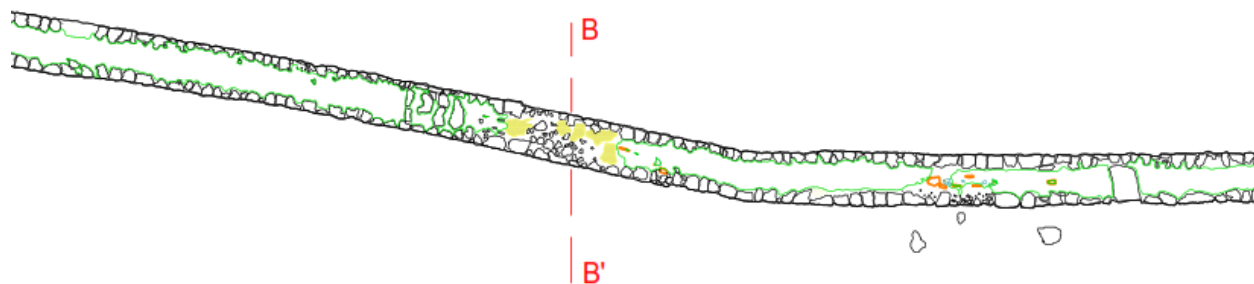

Fig.17 Prerja B-B'

Vulosur elektronikisht nga Instituti Kombëtar i
Trashëgimisë Kulturore
Date: 2026/10/06 15:07:52 +02'00'
87fdf0193c424ab4e77f611ea8326c202610061507473
7040

Shënim : Ky dokument është gjeneruar dhe vulosur me anë
të një procedure automatike nga një sistem elektronik (Instituti Kombëtar i Trashëgimisë
Kulturore)

Endri
Haxhiu
29

Digitally signed by
Endri Haxhiu
Date: 2026.10.06
15:04:57 +02'00'